

VAN GOD ONZE HULPE!

LEERREDE

OVER

Psalm CXXI: vs. 1 en 2,

TER

Godsdienstige Opening van het Akademiejaar,

DOOR

B. TER HAAR,
Hoogleeraar te Utrecht.

AMSTERDAM,
GEBROEDERS KRAAY.
1864.

VAN GOD ONZE HULPE!

VAN GOD ONZE HULPE!

LEERREDE

OVER

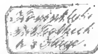
Psalm CXXI: vs. 1 en 2,

TER

Godsdienstige Opening van het Akademiejaar,

DOOR

B. TER HAAR,
Hoogleeraar te Utrecht.

AMSTERDAM,
GEBROEDERS KRAAY.
1864.

Bij het opstellen en uitspreken van deze Leerrede was de gedachte zeer verre van mij verwijderd haar door den druk gemeen te maken. Ware die gedachte mij nabij geweest, ik had — waartoe dit verzwegen? — al ligtelijk een anderen tekst, een ander onderwerp ter behandeling gekozen. De eenvoudig schoone en rijke tekst leent zich wel tot een regt stichtelijk woord, en heeft van die zijde zelfs hooge aanbeveling, wanneer men, bij de godsdienstige opening van het Akademiejaar, meent de behoefte eener gemengde schare en de belangen der Gemeente niet te moeten vergeten — maar geeft toch minder wat men gewoon is in eene Akademische rede te verwachten. De reden, waarom deze tekst ditmaal eene bijzondere aantrekkelijkheid voor mij had, heb ik met een enkel woord aan mijne Hoorders medegedeeld, en daarnaar meen ik ook den Lezer te mogen verwijzen. De reden, waarom ik, in weêrwil van dit bewustzijn, tot de uitgave heb besloten, lag in den herhaalden aandrang van Kweekelingen onzer Hoogeschool, die gewoon zijn mijne lessen te volgen, en, wat zij met stichting en zekere ingenomenheid gehoord hadden, gaarne nogmaals wenschten te lezen. Aan dit verlangen, hetwelk mij niet anders dan welgevallig zijn kon, heb ik gemeend geen gehoor te moeten weigeren, in de stille hoop dat dit woord ook elders eene goede plaats vinde, in nog ruimeren kring dan waarvoor het oorspronkelijk bestemd was, ernstige en heilige indrukken verlevendige, en alzoo eenig nut moge stichten!

UTRECHT,
27 October 1864

B. T. H.

GEZONGEN.

Gez. II: vs. 1.

Psalm CXXI: vs. 1 en 4.

Gez. XX: vs. 9.

Met dankzegging aan God en hoog gestemde vreugde heeft eene onzer vaderlandsche Hoogescholen, gedurende de pas vervlogene dagen, haar twee honderd vijftig jarig bestaan herdacht en gevierd. Daar is uit het Noorden des rijks eene stemme des gejuichs vernomen, welke ook in het midden en het Zuiden weêrklank vond; en de drang der derwaarts opgetogene feestvierende scharen en het aandeel aan dien jubel des lofs, van verre en nabij door zoo velen genomen, heeft bij vernieuwing getuigd, hoe dankbaar men in Nederland het voortdurend bezit en behoud dier Hoogescholen waardeert.

En wèl verdienen deze instellingen door het nageslacht in hooge eere gehouden, en met een oog der innigste en heiligste belangstelling beschouwd te worden; als die zulk een schoon en grootsch gedenkteeken zijn van de zucht naar kennis en wijsheid, welke de borst onzer vaderen, gedurende hunnen worstelstrijd tegen Spanje, te midden van het gedruisch der wapenen, heeft blijven bezielen; als die reeds meer dan twee eeuwen als helderlichtende baken der wijsheid hebben geblonken, waaraan geslachten achtereen de fakkel hunner kennis kwamen ontsteken, en die nog

altijd voortgaan op den staatsburgerlijken, maatschappelijken en kerkelijken toestand onzes Vaderlands een onberekenbaren invloed te doen gelden. — Al is dan onze stad voor het tegenwoordige niet in feestdos getooid; al ruischen hier zulke hooggestemde jubeltoonen des lofs en der vreugde niet; ik mag toch op uwe heilige belangstelling rekenen; ik mag toch de ure, die ons zamenbragt, plegtig en belangrijk noemen, nu ik U, ter godsdienstige opening van het pas aangevangene Akademiejaar, in dit heiligdom begroet.

Plegtig en belangrijk is deze ure inzonderheid voor hen, die zich de eervolle taak zien toevertrouwd voor den bloei onzer Hoogeschool te waken, of die als Leeraars en beoefenaars der wetenschap gereed staan hunne gehoorzalen te ontsluiten. Plegtig en belangrijk is zij voor de veelbelovende schaar van jongelingen, welke hier de bevrediging van haren dorst naar kennis en waarheid wenscht te vinden, en na den tijd der ruste herwaarts weêrgekeerd, van vernieuwde geestdrift blaakt, om het voorgestelde doel digter te naderen. Plegtig en belangrijk is zij voor zoo vele ouders, als daar onder ook hunne zonen tellen; die welligt voor het eerst één hunner zonen herwaarts bragten, dien zij met een kloppend harte de nieuwe en onbekende loopbaan, maar ook eene wereld vol verzoeking, zien ingaan, en aan de getrouwe zorg en hoede van den nimmer sluimerenden Hemelschen Wachter vurig biddend wenschen aan te bevelen. Plegtig en belangrijk is zij ook voor mij, die den zegen des Almagtigen over onze Hoogeschool, over het weder aan te vangen werk, over zoo vele dierbare hoofden heb in te roepen, terwijl ik zelf met moed en kracht mij trachte aan te gorden tot de

zwaarwigtige taak, die op mijne schouders blijft rusten. Maar zou niet een iegelijk onzer — hij moge al tot onze Hoogeschool in geenerlei regtstreeksche betrekking staan — van de hooge belangrijkheid dezer ure allerdiepst moeten doordrongen zijn? Denkt u slechts ettelijke jaren in de toekomst vooruit, en zij, die thans als leerlingen aan de voeten hunner onderwijzers zijn nedergezeten, zullen in de pleitzaal en de hooge vergadering des lands uwe heiligste regten verdedigen, zullen aan het krankbed uwer geliefden den dood zijne prooi betwisten; zullen van den kansel U de woorden des eeuwigen levens verkondigen, of in het gestoelte der Leeraren staan, om aan anderen op hunne beurt de fakkel der wetenschap voor te dragen.

En nog gewaagde ik niet van de gesteldheid der tijden, van den strijd onzer dagen; hoevele schuddingen er onder den grond worden vernomen, waarop het Vaderlandsche kerkgebouw rust; van welke stormen en beroeringen de onzekere toekomst kan zwanger gaan; en welk een gewigt tot bestnring van den magtigen tijdgeest onze inrigtingen van hooger onderwijs in de schaal kunnen werpen. — O, gewis! wie den grond zijner geboorte, wie de gemeente van Christus lief heeft, en het oog geopend houdt voor de teekenen der tijden; hij zal het diep gevoelen, hoe ernstig en veelbeteekenend de tijd waarin wij leven, maar ook hoe gewigtig deze ure zij. Hij zal gereedelijk erkennen, dat — zoo een levendig besef onzer geheele afhankelijkheid van God en eene biddende stemming des harten ons ten allen tijde betaamt — inzonderheid dit Akademiejaar niet anders mag worden aangevangen, dan met een ten hemel geslagen oog, dan onder

biddend opzien tot God. En zulk eene stemming des gemoeds, als ik voor U en mij zelven in deze oogenblikken het meest begeerlijk acht, zij spreekt geheel uit de taal des vromen Psalmdichters, welke gij opgeteekend vindt:

Ps. CXXI: vs. 1 en 2.

Ik hef mijne oogen op naar de bergen, vanwaar mijne hulpe komen zal.
Mijne hulpe is van den Heer, die hemel en aarde gemaakt heeft.

De Psalm, waaraan ik mijne tekstwoorden ontleende, mag eene der schoonste keurbloemen heeten uit de bloemengaard der Hebreeuwsche poëzy. Al heb ik alleen den aanhef ter behandeling gekozen, geheel de inhoud stemt te zeer met onze wenschen, uitzigten en behoeften te dezer ure overeen, om ons dien niet, althans in vlugtige trekken, te vertegenwoordigen. Het is — gelijk het opschrift reeds schijnt aan te duiden, en niet minder uit den inhoud blijkt — een lied der optogten, een reislied, wat wij hier vóór ons hebben, gezongen door vrome reizigers en bedevaartgangers, die in aantogt zijn naar Jeruzalem; die zich zelven aan de almagtige bescherming van Jehova opdragen, en met de zekere toezegging daarvan elkander vertroosten en versterken. Men denke zich een talrijk reisgezelschap of Oostersche karavane, welke, na weder een vermoeijenden dagtogt voleindigd te hebben, bij het

neigen der avondschemering, bezig is hare tenten op te slaan, hare wachten uit te zetten, en al de noonige toebereidselen te maken, om onder den open, met sterren bezaaiden, hemel te overnachten. Verre aan den gezigtseinder ziet men reeds, als donkerblaauwe wolken, het rotsachtige gebergte van Judéa graauwen, en dáárheen, dáárheen strekt zich aller verlangen uit. Maar hoeverre zijn zij nog van dat oord verwijderd, hoevele hindernissen kunnen zij nog op hunnen weg ontmoeten, hoevele gevaren kunnen hen nog omringen, eer zij die bergen bereikt en beklommen hebben, eer hunne voeten in Jeruzalems poorten en den voorhof des tempels zullen staan. Met zulke gedachten en gewaarwordingen vervuld, treedt een der eerwaardigste oudsten uit hun midden op en zingt: „Ik hef mijne oogen op naar de bergen, van waar mijne hulpe komen zal." Ook wanneer deze woorden, gelijk in onze overzetting is geschied, aldus te zamen verbonden blijven, leveren zij een' alleszins passenden zin. Immers, dáár op de bergen lag de stad des grooten Konings. Dáár stond zijn tempel als het paleis zijner heerlijkheid. Dáár woonde Hij zelf in het binnenste Heiligdom onder de vleugelen der Cherubim. Van daar kon en moest hunne hulpe uitgaan. Toch acht ik, dat die zelfde woorden in twee zinsneden gesplitst en van elkander gescheiden, nog beter en schooner de ware bedoeling des dichters doen uitkomen. „Ik hef mijne oogen op naar de bergen!" vurig verlangend dáár reeds te zijn, maar wacht en vraag: „Van waar zal mijne hulpe komen?" Maar naauwelijks is die vraag ontboezemd, of de gewijde zanger haast zich met al de opgewektheid des godsdienstigen gevoels zelf daarop te ant-

woorden: „Mijne hulpe is van den Heer, die den hemel en de aarde gemaakt heeft!" die niet als de goden der volken alleen op die bergen woont, maar als de eeuwige Schepper aller dingen moet geëerbiedigd worden. En nu vervolgt eene andere stem of heft het geheele zangkoor aan, hem de verzekering gevende, dat dit vertrouwen niet ijdel is, en geenszins zal beschaamd worden: „De Heer zal uwen voet voor struikelen bewaren uw Bewaarder (uw Wachter) zal niet sluimeren!" En als gevoelde men onder het uitspreken dier woorden eerst regt, hoeveel tot verkwikking en vertroosting er in die gedachte lag opgesloten, wordt het nog eens en nog eens herhaald: „Ziet, de wachter Israëls zal niet sluimeren noch slapen! De Heer zelf is uw Wachter! De Heer is uwe schaduw aan uwe regterhand!" — De Heer zal u tot beschutting zijn, als de zon aan uwe regterhand, d. i. op den middag en in het zuiden staat, en alzoo haar felsten gloed verspreidt. „De zonne zal u des daags niet steken noch de maan des nachts." Noch de hitte des daags noch de koude des nachts — welke, naar het begrip der Oosterlingen voornamelijk door den invloed der maan bewerkt en bevorderd werd — zal u kunnen schaden of hinderen. „De Heer zal u bewaren van alle kwaad. Uw ziele (uw leven, en wat u dierbaar als het leven is) zal Hij bewaren. De Heer zal uwen uitgang en ingang bewaren van nu af tot in eeuwigheid." De Heer zal al uwe schreden en verrigtingen bewaken en geleiden. Hij zal nimmer ophouden, op uwe heen- en terugreize, en tot het einde toe, uwe hulpe, uw wachter en beschermer te zijn.

Na dezen vlugtigen blik op het geheel te hebben geworpen, zult gij bemerken M. H.! dat hetgeen er verder in dezen Psalm wordt bijgevoegd, tot uitwerking of regtvaardiging dient van hetgeen als hoofdgedachte reeds in onze tekstwoorden is uitgesproken. Ik vind daarin de uitdrukking van *een vurig gekoesterden wensch*: „Ik hef mijne oogen op naar de bergen;" *van eene diepgevoelde behoefte*: „Vanwaar zal mijne hulpe komen?" *van eene blijde en zekere verwachting*: „Mijne hulpe is van den Heer, die den hemel en de aarde gemaakt heeft!" — En zulk eene stemming des gemoeds acht ik de meest betamende en gelukkigste tevens, welke ons bij den aanvang van dit Akademiejaar kan bezielen. Zulk een begin noem ik den zekersten waarborg voor een goed en gelukkig einde.

Gij vraagt dan wel niet, Gel.! waarom eene betuiging als deze door mij ter behandeling werd gekozen? Immers, bij den aanvang van ieder werk, dat God ons gegeven heeft om te doen; bij het aanvaarden van elke gewigtige onderneming, waarin wij wél en gelukkig wenschen te slagen; bij de intrede van eene nieuwe loopbaan of een nieuw tijdperk, dat zich voor ons ontsluit, voegt zij in ons hart en op onze lippen, hoe zou zij dan niet uitnemend gepast voor de gelegenheid dezer ure zijn? — Maar moeite zou het mij kosten geheel te verzwijgen, waarom mijn oog van stonden aan, als met onweêrstaanbare kracht, door dit bijbelwoord werd aangetrokken. Ziet! vóór nog weinige weken bevond ik mij in een der hoogste bergstreken van ons werelddeel, maar wakende aan het krankbed mijner gade. O toen ik, door vreeze geprangd, in de eenzaamheid der nachtwake mijne oogen

ophief naar die eeuwige Alpen, die het witglinsterend gewaad des winters droegen, en met flaauwen glans aan den nachtelijken hemel zich teekenden — toen is ook uit mijn beklemd gemoed de verzuchting gerezen: „Vanwaar zal de hulpe ons komen?" Maar ook toen verkreeg dit woord van Israëls zanger zulk een' onuitsprekelijk zoeten en liefelijken klank; toen ruischte het mij zóó weldadig en verkwikkend tegen: „Ziet, de bewaarder Israëls zal niet sluimeren noch slapen!" En de Heer zij geloofd! Hij was onze Wachter! Hij was onze schadnw aan onze regterhand! En thans, nu ik door Hem gered uit gevaar, door Hem behoed en geleid, weder voor uw aangezigte mag staan opgetreden, met het oog op het werk, dat bij vernieuwing mij wacht — thans voldoe ik aan eene behoefte des harten, wanneer ik dat zelfde woord tot mijne eerste betuiging kieze, en op de lippen van anderen overlegge:

Ik hef mijne oogen op naar de bergen. — Van waar zal de hulpe mij komen? — Mijne hulpe is van den Heer, die den hemel en de aarde gemaakt heeft! — En God geve, dat ook thans van de bepeinzing dezes woords eene versterkende en heiligende kracht moge uitgaan op ons aller gemoed! Dat zij zóó!

Wij vonden in deze betuiging des gewijden zangers de uitdrukking van een *vuriggekoesterden wensch* naar de bereiking van een nog verwijderd, maar hoogst begeerlijk en Godverheerlijkend doel; van eene *diepgevoelde behoefde,* bij het bewustzijn van al de onmisbaarheid der Goddelijke hulpe, maar ook van eene *blijde en*

stellige verwachting, als de taal van een blijmoedig en godvruchtig vertrouwen. Dit op de stemming overbrengende, welke voor ons, bij den aanvang van het nieuwe Akademiejaar, het meest betamend en begeerlijkst zij, zeggen wij:

Wij moeten een *vast doel* voor ons streven hebben, dat wij *vuriglijk wenschen* te bereiken, en dat doel moet Godewelgevallig, moet *Godverheerlijkend* zijn.

Wij moeten daarbij bezield zijn van een *diep en levendig besef van de onmisbaarheid van hoogere hulpe;*

Maar ook getroost en gesterkt, door een *blijmoedig en godvruchtig vertrouwen*, 't welk zich van de algenoegzaamheid der Goddelijke hulpe verzekerd houdt.

I.

„Ik hef mijne oogen op naar de bergen!" — Zóó klonk het van de lippen der vrome reizigers, die in optogt waren naar Jeruzalem. Wij kunnen ons naauwelijks eene voorstelling vormen, welk eene geestdrift de borst van den regtgeaarden Israëliet ontvlamde en doortintelde, als hij, uit verre gewesten getogen, voor het eerst of het laatst zijns levens, de bedevaart ondernomen had naar de heilige stad, en in de nevelige verte Judéa's bergen blaanwen zag. Die bergen, waar het Godverheerlijkend doel zijner reize lag, te mogen beklimmen, dat oord gelukkig te bereiken, dit was de uiterste inspanning van al zijne krachten waardig! Geene ontbering of vermoeijenis was daardoor te veel of te groot! Al waadde de voetzool door het gloeijende zand, al brandde de zon op den schedel; al werden de klee-

deren van den schadelijken nachtdauw doortrokken; al dreigde eene roofzuchtige horde de weêrlooze karavaan: onafgewend hield hij het oog naar die bergen geheven. Dáár welhaast in Sion voor God te verschijnen; dáár in de voorhoven des Heeren voor Zijn aangezigt zich neder te bnigen, — dáár het te smaken hoe goed, hoe zalig het zij nabij dien Heer en God te zijn, die wonen wilde onder de lofzangen zijner heiligen — dat zou schoon en heerlijk, dat de vervulling en bekrooning zijner vurigste wenschen zijn!

Hoe ongelijk onze toestand aan dien van Israëls vrome bedevaartgangers zij — de grondtoon in de heilige stemming, die hen bezielde, mag en moet, naar ik meen, geheel de onze zijn. Een *wensch* moet er in onze zielen leven, waarvan de vervulling ons dierbaar is. Een vast doelwit moeten wij hebben voor ons leven, voor ons streven en werken, dat, hoe verre nog verwijderd, ons als hoogst begeerlijk tegenblinkt; waarop wij met onafgewenden blik blijven staren; dat wij met de inspanning van al onze krachten gedurig digter zoeken te naderen. En behoeft hier wel de bijvoeging, dat dit doel in zich zelf loffelijk en schoon, Gode welgevallig, Godverheerlijkend zijn moet? Wee dien mensche, en nog eens wee, die bij de aanvaarding van een groot en gewigtig werk, bij het najagen van een doel, waarnaar hij rusteloos streeft, zich zelven heimelijk van de onzniverheid zijner bedoelingen bewust is! Hoe zou hij, met ten Hemel geslagen blik, het wagen te uiten: „Mijne hulp is van den Heer!" Geen zegen maar vloek vergadert hij over zijn hoofd! — Zulk een vast en Godverheerlijkend levensdoel, in den edelsten en verhevensten zin des woords, heeft de christen gevonden, die,

in zijn eigen bewustzijn vreemdeling op aarde, met onverzwakten blik en heilig verlangen, naar de bergen van zijn toekomstig vaderland de oogen houdt opgeheven en dwars door zandwoestijnen of lagchende beemden, in de hulp en de mogenheid zijns Heeren, derwaarts zijne schreden rigt; die ook in zijnen aardschen kring het werk Gods zoekt te werken, een zegen der menschheid, een sieraad van zijnen stand, eene eere van Christus en Christendom zoekt te zijn. Maar geldt dit niet evenzeer van den leeraar en beoefenaar der wetenschappen? Of is het niet loffelijk en schoon te leven en te werken, om de wonderen der schepping te onthullen; in de schatten der natuur, der geschiedenis, der taal- en volkenkunde steeds dieper te delven; op de eeuwige grondslagen des regts het volksgeluk des te steviger te vestigen, of den balsem der genezing in de wonden der lijdende menschheid te doen vloeijen? Is het niet loffelijk en schoon te leven en te arbeiden, dat het Koningrijk van God en Christus meer in zijne volheid en met al zijne zegeningen kome; elken lichtstraal op het gebied der waarheid gretig op te vangen en rondom zich te verspreiden, of ook, waar dat geëischt wordt, eene alles nederwerpende twijfelzucht moedig onder de oogen te zien, en den voortbruisenden stroom des ongeloofs voet voor voet te betwisten? Is het niet loffelijk en schoon zóó geheel ons leven in te rigten, dat wij medearbeiders mogen heeten aan den Tempel der eeuwige waarheid, die als op een hoogverheven bergtop in het goud van onbesmetten zonneglans, voor het oog onzes geestes staat te blinken? — Ja! dat doel is de toewijding van onze edelste krachten waardig, waardig dat wij

van eene heilige geestdrift daarvoor blaken, dat wij het liefhebben en vurig wenschen het digter te naderen. En al drukt dan de onbereikbare steilte van den hoogverheven bergtop ons neder; al stuit het oog bij het opwaarts staren gedurig op duistere, ondoordringbare wolken; al schijnt dikwerf de blaauwe en zonnigen hoogte ons toe niet tot de aarde maar tot eene betere en hoogere wereld te behooren; het moet toch bij de intrede van dezen nieuwen tijdkring, onze vernieuwde en heilige leuze zijn: „Niet dat ik het alreede gegrepen heb, maar ik jage daarnaar of ik het ook grijpen mogt." Voorwaarts en opwaarts moeten wij streven! Naar de bergen heffen wij 't oog!

Dat was, naar ik vertrouw, geheel uit uw harte gesproken, Jongelingen! die hier, met het oog op de levensbestemming, welke gij hebt uitverkoren, in verschillende vakken van wetenschap U oefent en voorbereidt! Dat was inzonderheid in overeenstemming met úw gevoel, die hier uwe vorming en opleiding als toekomstige Evangeliedienaars zoekt; die vuriglijk wenscht de goede en blijde boodschap van Gods genade in Christus eens aan uwe medestervelingen te verkondigen, den zondaar behoudenis en wederoprigting te prediken, en den vreemdeling op aarde, langs kruiswegpaal en kronkelwegen, het eenig beproefde spoor te wijzen, dat naar de eeuwige Godsstad geleidt. Voor uw oog ligt uwe bestemming daar, als een berg met zonnestralen gekroond, en op dien berg rijst een tempel der aanbidding, waarin gij uwe broederen den eeuwigen Vader zult leeren aanbidden in geest en in waarheid. O gelooft het, het is en het blijft, in weêrwil van vermenigvuldigde bezwaren, een schoon en Godverheerlijkend doel des

levens, wat gij gekozen hebt; waardig dat gij met al de liefde en geestdrift uwer jongelingsjaren, met inspanning van al uwe krachten daarnaar jaagt; waardig, dat gij u de grootste ontberingen en de zwaarste opofferingen daarvoor getroost en laat welgevallen! Alleenlijk, dat doel wijke dan ook, bij al uw werken en streven, bij al uw genieten en handelen, nimmer uit uw gezigt! Het oog naar dien bergtop geheven, Jongelingen! voorwaarts en opwaarts gestreefd! Steeds hooger en hooger geklommen! Al hijgt soms de vermoeide borst; al bonzen de kloppende slapen; al druppelt u het zweet op de hand; al schijnt u de zon in het gelaat, dat de oogen u schemeren; al duizelt gij bij het gezigt van den afgrond aan uwe zijde; al ziet gij anderen nevens u reddeloos verzinken: het oog naar dien bergtop geheven, Jongelingen! voorwaarts en opwaarts gestreefd! Steeds hooger en hooger geklommen! En eens de laatste steilte te zien zwichten voor uwen voet; dáár niet enkel te knielen in het heiligdom, maar voor de zaâmgevloeide schaar der aanbidders zelf het lof en dankoffer te mogen ontsteken op de Godgewijde altaren: Ja, dat zal heerlijk en zalig, de schoonste vervulling en bekrooning uwer vurigste wenschen zijn!

II.

„Ik hef mijne oogen op naar de bergen — *van waar zal mijne hulpe komen?*" Zóó klonk het in het oude bedevaartslied. Hoe sterker het kwijnende avondrood, dat de toppen dier bergen kleurde, het verlangen derwaarts in de ziel des godvruchtigen zangers opwekte;

te dieper gevoelde hij, door welk eene breede en diepe klove, door welk een wijden afstand hij nog van die bergen werd gescheiden; hoe vele bezwaren en vermoeijenissen er nog moesten doorgestaan en overwonnen worden; hoe ligtelijk de uitgeputte kracht daaronder zou kunnen bezwijken, en hoe ijdel en vruchteloos elke menschelijke voorzorg tegen zoo vele gekende en ongekende gevaren zijn zou, indien hij op zijnen togt door geene hoogere hulp geschraagd, door geene onzigtbare magt en hoede bewaakt en geleid werd.

Vele, zeer vele omstandigheden kunnen er in het leven zijn, waarin het ons ligt valt ons geheel in dien toestand te verplaatsen. De Christen, die in den strijd tegen wereld en zonde diep zijne eigene zwakheid gevoelt; de bedienaar des Euangeliums, die het eerst den herdersstaf in zijne jeugdige handen neemt en het zielenheil der hem toevertrouwde kudde zwaar op zijn harte voelt wegen; de man, wien eene levenstaak wordt op de schouderen gelegd, waarvan hij vreezen moet, dat zij zijne krachten zal overstijgen; de rampspoedige, die op eene donkere en dreigende toekomst staart; de verlatene en beroofde, welke een eenzaam levenspad heeft af te treden — o zij allen zullen de hier uitgesprokene behoefte het diepst gevoelen, en gereed zijn uit de volheid des harten het na te zeggen: „Van waar zal mijne hulpe komen?"

Maar zou die zelfde taal ook niet in ons hart en op onze lippen voegen — zoo velen wij tot de hier gevestigde Hoogeschool in betrekking staan? ô gewis! wij moeten dit Akademiejaar aanvangen *in het levendig besef van de onmisbaarheid van hoogere hulpe*, om op een goed en gelukkig einde te durven hopen.

Hoog waarderen wij zoo veel als door menschelijke pogingen tot haar instandhouding en bloei wordt bijgedragen. Hoog waarderen wij de waakzame zorg van hen die aan haar hoofd zijn geplaatst, den ijver harer leeraars, de vereende toewijding en zamenwerking van zoovele edele en kostbare gaven, die hier in den bloeitijd, in de mannenkracht des levens, tot in den grijzen ouderdom, jaar op jaar, bij vernieuwing tot haar welzijn worden besteed. Maar zou van onze inrigtingen van hooger onderwijs minder gelden, wat ons innigst bewustzijn ten aanzien van ons volksgeluk en bestaan aanstonds als waarheid erkent? „Zoo de Heer het huis niet bouwt, te vergeefs arbeiden de bouwlieden; zoo de Heer de stad niet bewaakt, te vergeefs waakt de wachter!" Daar is meer. Met ieder jaar breidt de wetenschap, als eene vorstin die steeds nieuwe veroveringen maakt, de grenzen van haar grondgebied uit. Met ieder jaar wijst zij nieuwe bronnen des onderzoeks, nieuwe velden ter ontginning, nieuwe mijnen met nog begraven en verborgene schatten ter opdelving en ontdekking aan. Met ieder jaar stelt zij de eischen, die zij tot hare zonen en voedsterlingen rigt, al hooger en hooger, terwijl toch de som en de mate der menschelijke krachten dezelfde blijft, of zelfs bij het hooger klimmen der levensjaren, bij het slijten der ligchaamskrachten inkrimpt en mindert. O zoo de beoefenaar der wetenschap wegens eene veranderde wereldbeschouwing zich nog geenszins aan het godsdienstig geloof ontwassen rekent, dat hem in jeugdiger leeftijd dierbaar was, maar daarvoor nog altijd eene ruime plaats in zijn harte heeft opengehouden, — dan zal hij zóó diep als eenig sterveling zijn hoofd voor

den Onzienlijke buigen, dan zal hij, bij elke hervatting zijner zwaarwigtige taak, in het gevoel zijner afhankelijkheid en beperktheid, al het onmisbare van hoogeren bijstand steeds dieper en levendiger beseffen. Ja, vreemd is het niet, zoo hij de velden des onderzoeks overziende, en de bergen van zwarigheden, die daarop verrijzen, afmetende met zijn oog, met een beklemd gemoed en half zuchtende vraagt: „Wie is tot zooveel, tot dat alles bekwaam? — Van waar zal mijne hulpe komen?"

Zóó althans moet wel de beoefenaar der godgeleerdheid vragen in eenen tijd, waarin zijn eigen geloof de vuurproef heeft door te staan; waarin alles, wat het voorgeslacht zich als godsdienstige en christelijke waarheid heeft gedacht, in een smeltkroes wordt geworpen, die gloeijend wordt gestookt; waarin de grond onder onze voeten beeft, en het ons zijn kan, alsof de zuilen van het oude kerkgebouw voor ons oog aan het waggelen gaan. O schoon wij ook nu weder wenschen niet te vertragen, goeden moed te honden, standvastig en overvloedig te zijn in het ons aanbevolen werk des Heeren: is het niet zoo, mijne waarde Ambtgenooten! dat wij moedeloos zouden terugtreden of bezwijken, indien wij niet het oog konden ten Hemel slaan in het bewustzijn, dat Goddelijke kracht onze menschelijke zwakheid zal schragen, of indien wij het antwoord moesten schuldig blijven op de vraag: „Van waar zal onze hulpe komen?"

Jongelingen! die van geestdrift blaakt, wier oog van vreugde glanst, wier borst gaat tintelen van moed, nu zich de slagboom ontgrendelt, nu zich de loopbaan ontsluit, om het steile bergpad op te streven, dat naar den tempel der wijsheid en het doel uwer bestemming

geleidt! Met het innigst welgevallen en de blijdste verwachting rust ons oog op U. Meent niet, dat wij het met gestrengheid veroordeelen, dat u in uwe jeugdige levensjaren, bij het ontwaken zooveler sluimerende krachten, zekere mate van zelfvertrouwen bezielt; dat gij op eigen vlijt en werkzaamheid eene goede hope op de toekomst bouwt. Niet te dikwerf kunt gij u zelven herinneren, dat het dwaasheid en roekeloosheid zou moeten heeten, zonder gezette werkzaamheid en waakzaamheid van uwe zijde, zonder het woekeren met de u vertrouwde talenten en de toegewogene uren, op God te vertrouwen of een gelukkig einde te hopen. Alleenlijk slaken wij den vurigen wensch, dat ook gij, bij de intreding of de voortzetting uwer letterkundige loopbaan, diep van het onmisbare van hoogere hulpe moogt bewust en doordrongen blijven. In de worsteling dezer tijden, in den steeds heftiger gevoerden strijd onzer dagen, zal ook van u eene besliste keuze worden gevraagd en verwacht. Hoedanig zal die keuze zijn? Hoe zult gij het noodige licht voor uwen geest, een vast standpunt voor uwen voet weten te verwerven? Op al uwe wegen zal de verleiding op u loeren als op hare prooi. Hoe zult gij staande blijven? Ach, ik zie reeds de twijfeling uwe borst als eene slang bekruipen en omkronkelen, indien gij alleen op uw verstand wildet steunen. Ik sidder voor uwe deugd en zie u medegesleept ten verderve, zoo gij eigene kracht genoegzaam rekent. Neen! niet te diep kan het ook in uw hart geschreven staan: „Jeugdigen kunnen moede en mat worden, en jongelingen struikelen en vallen! Slechts die den Heer verwachten vernieuwen de kracht." En daarom, „de wijze beroeme zich niet in zijne wijs-

heid, de sterke niet op zijne sterkte, maar die roemt, roeme daarin dat hij den Heer kent," van wien wij licht en kracht en hulpe kunnen vragen; roeme daarin, dat er voor een iegelijk, wie in zijne menschelijke zwakheid en beperktheid naar een hooger steunsel zoekt, nog een geruststellend en vertroostend antwoord overblijft op de vraag: „Van waar zal mijne hulpe komen?"

III.

„Mijne hulpe is van den Heer, die den hemel en de aarde gemaakt heeft!" Zóó beantwoordde de godvruchtige zanger zich zelven; en het is veel meer dan eene inroeping der goddelijke hulpe, het is eene *blijde en stellige verwachting*, welke wij daarin uitgedrukt vinden; het is de taal van een blijmoedig, godvruchtig vertrouwen, welke uit deze woorden, uit geheel dezen Psalm liefelijk ons tegenklinkt. Hoe veilig rekenden zich deze Israëlietische bedevaartgangers in de nabijheid en hulpe, door de altoosdurende bescherming van hun getrouwen Hemelschen Wachter! Hoe vast stond hun geloof, dat Hij zelf op dien langgerekten togt al hunne schreden zou blijven bewaken, omzweven en geleiden; dat Hij zelf hunne bezwijkende kracht zou schragen; dat niets hen immer zou kunnen hinderen of schaden, tot dat Jeruzalem hen binnen zijne poorten, totdat de heilige tempel hen binnen zijne voorhoven zoude ontvangen; tot dat het doel dier reize gelukkig bereikt zoude zijn, en bij hunne wederkomst in het aardsche woonoord of vaderland het blijde welkom hun zoude tegenklinken.

Welgelukzalig roemt gij den sterveling, die, wat hij gewigtigs onderneme of werke, die blijde geloofstaal tot de zijne maakt. Heil onzer! Heil onzer Hoogeschool, zoo allen die voor hare belangen waken, die hier het licht der kennis verspreiden, of de stralen van dat licht begeerig zijn op te vangen, bij God, de bron van alle licht en van alle kracht, ten allen tijde hunne hulpe bleven zoeken, en getroost en gesterkt door zulk een blijmoedig en godvruchtig vertrouwen, den nieuwen tijdkring mogten intreden; wel zeker zou dit jaar goed en gelukkig en zegenrijk in zijne uitkomsten zijn! Gij rekent immers zulk een vertrouwen geenszins ijdel, maar gegrond en regtmatig? Wij mogen ons immers, evenzeer als van het *onmisbare*, zoo ook van het *algenoegzame* dier goddelijke hulpe ten volle verzekerd achten? Of wat zou immer te veel of te wonderbaar zijn voor Hem, die den hemel en de aarde gemaakt heeft; dien ook wij als de grondoorzaak van al wat bestaat, als den Schepper aller dingen diep eerbiedig hulde doen? Voor Hem, die de bergen heeft vastgezet door zijne kracht, en de heuvelen weegt in eene weegschale; die wat Hij schiep ook onderhoudt en bewaart; wiens altijd wakend en nimmer sluimerend oog in elken nacht der tijden, onder al het klotsen en bruisen der driftige wereldzee, van den hemel blijft lichten; die evenmin in het rijk des lichts en der waarheid als in de stoffelijke wereld, één oogenblik de teugels van zijn bewind laat glippen, of de zorg voor zijn wereldbestuur laat varen; die, wat wisselingen de tijdgeest moge baren, niet met der tijden loop verandert of veroudert, en daarom ons eene toevlugt en een beschermer kan zijn van geslachte tot geslachte! En hoe-

veel mogen wij niet van Hem hopen en verwachten, als wij ons hier tot een nog hooger standpunt, dan waarop het geloovige Israël stond, verheffen; als wij den blik van Morija's gebergte naar Ephrata's heuvelen of den heuvel des kruizes wenden; als wij boven dat kruis, zooveel heerlijker dan in het starrenschrift boven onze hoofden, dan in de geheele zigtbare schepping, den naam eens Vaders lezen, die des erbarmens nimmer moede wordt, en wiens ontferming even oneindig is als Zijne scheppende almagt, als Zijne gadelooze wijsheid, als Zijne onkreukbare trouw!

O gewis! gelijk er geen toestand des levens denkbaar is, waarin Gods hulpe en bescherming zouden ongenoegzaam zijn, zoo kunnen wij ook thans daarin de vervulling van al onze behoeften vinden. Is van God onze hnlpe dan zal ook nu Zijn licht onze wijsheid, Zijne kracht onze sterkte, Zijne bescherming onze veiligheid, Zijne liefde onze vertroosting zijn. Bij God onze hulpe vragende, op die hulpe ons verlatende, treden wij ook thans, voor onze Hoogeschool, rustig en blijmoedig de toekomst in. Is van God onze hulpe, dan wordt ook de Heer haar Wachter, dan blijft zijn nimmer sluimerend oog nacht en dag in liefde over haar geopend; dan zal zij met eere hare plaats en haren rang onder de vaderlandsche Hoogescholen handhaven; dan zal zij stroomen van licht en van zegen verspreiden, en voor allen, die het goede voor haar zoeken, zal dit de stof tot dankbare, steeds toenemende blijdschap zijn!

Die vreugde zij dan ook U beschoren, Achtbare Verzorgers onzer Hoogeschool! die van uwe deelneming in haren rouw en hare vreugde, van uwe warme be-

langstelling in haren bloei ons zoo dikwerf en nog onlangs bij de vervulling der opengevallene Hoogleeraarsplaats, de treffende blijken gaaft! Bij de klimmende onrust der tijden brengt ook de eervolle betrekking, die gij bekleedt, hare eigenaardige bezwaren mede; maar wij vreezen niet, dat uw ijver in de behartiging harer belangen daarom zal verflaauwen. Veel meer rekenen wij er op, dat gij deze, zoo het geëischt werd, manmoedig zoudt verdedigen; en wij schenken U te voller dit vertrouwen, omdat wij weten, dat gij ook, tot de volbrenging uwer gewigtige levenstaak, uwe hulpe vraagt en verwacht van den Heer, die den hemel en de aarde gemaakt heeft. — Voorts God, de Heer zij uwe zon en uw schild op uwen levensweg, uwe schaduw aan uwe regterhand, en eens uw loon zeer groot!

Dat vertrouwen op de algenoegzaamheid der Goddelijke hulpe moge ook U bezielen, Hooggeachte Ambtgenooten! die, door uwe tegenwoordigheid aan deze plaats zelve, het uitspreekt, dat gij tot de hervatting uws werks, uwe kracht en uwe wijsheid bij de eeuwige bron van kracht en wijsheid blijft zoeken. Het verhooge uwen moed, het vure uwen ijver aan, en welke bezwaren gij ook, bij de voortzetting van uw gewigtig werk, moogt te overwinnen hebben — zegt rustig en blijmoedig opwaarts ziende: „Onze hulpe is van den Heer, die den hemel en de aarde gemaakt heeft!" Dat geloof en vertrouwen blijve zoowel het uwe als het mijne, Mannen Broeders, die mij met veel jeugdiger krachten ter zijde staat! Is van God onze hulpe, dan zullen Zijn licht en Zijne waarheid ons leiden, dan zijn wij sterk, ook waar wij anders zwak zijn, en wie of wat zou ons dan kunnen hinderen of schaden? Daarom

willen wij ons door vele onrustwekkende teekenen der tijden niet laten ontmoedigen. Werken willen wij, naar het voorbeeld van onzen pas ontslapen ambtgenoot, en bovenal naar het voorbeeld van den grooten en eenigen Meester, zoo lang als het voor ons dag is, met het oog op den nacht, waarin niemand werken kan, en waarvan zóó onverwacht de schemering kan dalen; en, wanneer het ons vergund wordt den tijdkring, dien wij met elkander aanvangen, ook met elkander uit te treden, dan worde het door ons, met het oog op de zegenrijke vrucht onzes werks, dankend herhaald: „Onze hulpe *was* van den Heer, die den hemel en de aarde gemaakt heeft!"

Jongelingen! is van God uwe hulpe, is van Hem uwe verwachting, dan moogt gij vol goede hope staren op het helder verschiet, dat zich voor U in de toekomst ontsluit. Hoe vele gekende of ongekende gevaren u omringen, veilig onder het oog en de hoede van uwen getrouwen, Hemelschen Leidsman, moogt gij uwen weg met blijdschap reizen. Wat bij het laatst en zegenend vaarwel de zielewensch uws vaders was, wat uwe moeder voor u heeft gebeden, toen gij de ouderlijke woning verliet, wat zij nog in de stille ure der eenzaamheid of in slapelooze nachten voor u bidt, dat zal aan u worden bevestigd: „Uw Wachter zal niet slapen! Hij zal uwen voet voor struikelen bewaren! Hij zal uwen uitgang en uwen ingang bewaken," tot dat gij, als overwinnaars gekroond, den bergtop bestegen, het doel van uw streven, de bestemming uws levens gelukkig bereikt hebt! Of, wat ook over uw jeugdig hoofd moge beschoren zijn: is van God uwe hulpe, dan kan de uitkomst nimmer falen

goed en gelukkig te zijn. Wat onder biddend opzien tot God wordt begonnen en voortgezet, dat zal, dat moet eindigen met danken.

Ik wensch niet, Gel.! schoon dit nur zijne eigene bestemming had, voor één uwer, die mij heden hoordet, vruchteloos te hebben gesproken. Of zou het gevoel uwer geheele afhankelijkheid van dien God, in wien wij leven, ons bewegen en zijn, niet hierdoor zijn opgewekt en verlevendigd? Is het u niet krachtig herinnerd, dat wij niets zonder God, alles alleen door Hem en Zijne hulpe vermogen; dat het buiten Hem en zonder Zijne algenoegzame bescherming nergens, nergens voor ons veilig is? Maar ook, heeft uw eigen hart en geweten u niet aangekondigd, dat wij ons niet volkomen op Gods hulpe kunnen verlaten, dat wij ons niet veilig en gelukkig kunnen roemen in Zijne bescherming, zoo lang wij het niet ons hoogst en zaligst voorregt achten, door het geloof in Christus tot den Oneindige in kinderlijke gemeenschap en betrekking te staan; zoolang niet ons hart en ons leven onverdeeld aan Hem en Zijne dienst zijn toegeheiligd? Moest die taal van Israëls vrome bedevaartgangers ook niet in uw harte een weerklank vinden? Zou datzelfde woord ook niet op uwe lippen voegen, en gedurig en uit de volheid des harten door ons allen zonder onderscheid verdienen ontboezemd te worden? als wij een oog slaan op den weg dien wij te gaan hebben, op het werk dat ons dagelijks te verrigten staat, en bovenal wanneer wij aan het werk onzer voorbereiding voor onze toekomstige en eeuwige be-

stemming, als het groote doel onzer levensreize, denken, hetwelk met kracht door ons aangevangen en zonder eenige vertraging door ons moet voortgezet worden, zal het wèl en goed met ons zijn, zullen wij van al ons pogen en werken op aarde een gelukkig einde hopen.

Ja, dit mag allerminst door ons vergeten worden — om het even of men onzen naam in het koor der wetenschappen met eerbied noemt, of de lauweren ons hoofd versieren, of wij ons eene plaats zien aangewezen in het gestoelte der eer, dan wel of wij in den nederigsten levensstand onzen engbeperkten werkkring vinden — dit mag allerminst door ons vergeten worden, dat hier beneden niet ons waar bestemmingsoord ligt; dat wij in aantogt zijn naar de toekomende en blijvende stad; en hoezeer wij Gods hulpe, Gods genadigen bijstand behoeven om de bergen van ons toekomstig vaderland eens gelukkig te bereiken. Den blik naar die hemelsche bergen heen, Christenen! die gij, hoe meer het oog uws geloofs verhelderd wordt, in 't purper van het avondrood reeds van verre kunt zien blaauwen. Dat groote en gewigtige doel des levens steeds in het oog en het hart gehouden! Voorwaarts en opwaarts ligt ook voor u het spoor! Steeds hooger en hooger geklommen! Ziet, het oog van den nimmer sluimerenden Wachter reist met u mede! Hij, de Almagtige, is uwe schaduw aan uwe regterhand! Het woord zijner belofte trekt u, dwars door zeeën en woestijnen des daags als een wolkkolom, des nachts als een vuurkolom vooruit, totdat de Hemelstad zich voor u ontsluit, totdat uwe voeten in hare poorten staan. En indien wij dáár, onder de hoede onzes Gods,

behouden en gelukkig mogen aanlanden, dan vragen wij niet langer „Wat is waarheid?" want, ziet het is alles licht! Dan heffen wij niet meer onze oogen op naar de bergen, met de vraag, „van waar onze hulpe zal komen?" want wij zijn dan gekomen tot den berg Sion, binnen de stad des levenden Gods, tot de heerlijkheid van den Middelaar des Nieuwen Verbonds, tot de geheiligde en gezaligde scharen, die in het scheppings- en verlossingslied God verheerlijken in zijnen hemelschen Tempel! AMEN!

DRUK VAN DE WED. A. BAKELS.

